

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 Cambium ad incertamne solutionis quantitatem sit licitum

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

diabilis, atq. adeo neq. vñ pretio more aliarum mercium æstimanda. Secundò (q. atten- ta consideratione speculandum est) hanc camp. onib. licentiam indulgeas, fraudibus aditu aperis. Nā solent burlas in nundina- rii initio claudere, expectantes quo pretio cābia currant. Et dū prosperū vident forū, illā in cābia producunt, alioqui seruant. Et quāuis primo aspectu nulla se illic prodat iniquitas, eo q. quisque pōt rem propriam suo arbitratu aut seruare aut distrahere, prout ex re sua fuerit, tñ si oculatus inspi- ciatur illa eadē causa ad eadem augendi cambiorum pretia. Nam propterea plures sunt qui cābia querunt, q. rarior est pecu- nia, est autem rarior, quia abscondita est, imo illa ratione abscondita vt augeantur pretia. Et re vera si ad normā aliorum pre- tium, vt mercatores volunt, varianda est cambiorum æstimatio, debent eidē subdi- legi quæ solet a republica in alijs mercibus obseruari. Dum. n. multi sunt qui hotrea obseruāt vñdē annonæ charitas nascitur, compelluntur eadem aperire, & legitimo diuēdere pretio, imo quāuis non compel- lerentur, peccatū esset, eo q. cum res sint rei- publicæ necessariæ, nō possunt eorum dñi cōmunem iniuriā illo modo populū affli- gere. Si ergo mercatores ita fatentur cam- bia esse necessaria profecto suo se mucro- ne iugulare vidēt. ut pecuniā abscondēt, eo potissimum q. vix fieri pōt sine aliqua specie monopolij. Nam si inter illos non conuenire vt burlas obserarent, vnus & forte alter aperiret cambium. Profecto res na coa est mihi non satis comperta, nih. lominus in hanc partem mihi ipsi propendere vi- deor, quæ sit posterior conclusio. Vbetior accipientium copia genere suo si caliditas omnis, & versutia caueatur, causa esse po- test augendi cambiorum pretia, sicuti & raritas causa minuendi. Conclusio inde suadet. Primum, quod cambire monetā vnus loci pro moneta alterius, non solum licitum monstratum est, verum & necessā- riū. Mox quod numerorum penuria vnus regionis causa est, vt minor tanti æstima- tur quam alibi maior, cum ergo auctior numerus recipientium cambia causa sit vt minor habeatur pecuniæ copia quam dum rariiores sunt, qui capiunt, colligitur vt hac etiam ratione augeri possit pretiū. At vero adeo sunt multæ technæ ac doli, qui hac se statim ratione ad augēda pretia

insinuabunt, vt non absq. formidine & me- tu sit concussio in vsu admittenda. Est. n. res, quæ non tam in scientia posita est, quā in cōscientia & prudentia, & ideo optimo- rum cuiq. iudicio deserendus est huiusmo- di vsus. Ad argumentum ergo quod in ær- tice qōnis proposuimus, respondetur, q. et- si pecunia non sit vendibilis, atq. adeo ne- que proprio pretio æstimabilis, ob id au- tē q. est camp. bilis & commutabilis, pōt plu- ris minorisq. æstimari, vt cum alia alterius loci commutetur. Ad aliud autem quod in super. de fraudibus adiecit, nihil aliud rñdere possumus, quam q. vt dicebamus, cuique timorata conscientia iudicio relin- quatur. Nam etsi condemnandum simpli- citer non sit, vt quis pecuniam suam vlu- ti reliqua bona in tps, seruet, quo commo- dius ac magis è re distrahere possit, vix ta- mē, vt dictum est, absq. fraude fieri potest.

ARTICVLVS IIII.

Virum cambium ad incertam solutionis quantitatem sit licitum.

EX artic. proximo hic nascitur, vtum scilicet cambiri possit pecunia præ- tens ac certa profutura, cuius valor incer- tus sit? vt si quis alteri centum ducatos numeret eo pacto, vt solutio fiat secundum æstimationem cambiorum proximarum nundinarum, aut Metinensium, aut Lug- dunensium, aut Londinensium, parum enim refert. Et apparet inde non esse lici- tum, quod iustitæ bilances periculo expo- nuntur, aut quod minus referatur quam collatum est, an (quod multo frequentius vsu venit) plus. Nam alterutrum contin- gat, violabitur iustitia. In contrarium au- tem est, quod cum liceat pecuniam ambi- guo euentui committere, vt in ludo patet, & in sortibus non est cur id non liceat in forma cambij.

Ad quæst. duabus conclusionibus rñde- tur. Prior, si omnis fraus atque dolus pro- cul absit, nullam per se habet rationē vsu- ræ qd̄ aliquis Mediolani, vel Parisijs, vel alibi pecuniam alteri conferat, nempe cen- tum aut mille ducatos, siue in auro siue in argento (iam. n. sepe dictū est nihil referre) pretio cambiorum primarum nundina- rum redhibendos. Confessio est etiā Caiet. in suo cambiorum opusculo, vbi procul

Ad pri- mū arg.

Ad secū- dū arg.

Argu.

Prima conclu.

Caiet.

Postre- mo coa- ditio. Probat.

abit fraus, nempe primum, quod sit æquilibrium dubium plus minorive ducatu æstimandum. Secundo quod ille qui confert, non sit ille qui augenda pecunie operam daturus est. Et ratio est plana: imo id licitum esse potest sub forma mutui. Est enim sicut depositio, quam vadiationem appellant, hoc est positio pecunie periculo futuri eventus, ut etiam diximus de æsecuratione. Accipe hac lege centum, ut si cambiorum pretia aucta fuerint, solues mihi plus, sin vero, minus, vel æquale. Nam utraq; pars eidem subest aleæ. Quin vero Caiet. in suo opusculo cap. 6. aliud quid addit, quod nescio an tuto affirmari possit, satisq; doceri, nempe bifariam hoc posse contingere. Vno modo, in incertum restitutionem relinquendo, ut hac nostra conclusione assertum est. Altero vero pacto, ut quod in dubio est, certa quantitate taxetur, Exempli gratia. Credo tibi ducatos nunc centum, valentes argentea, ut tibi gratia regalia mille de quibus tamen dubitatur, utrum in nundinis valituri sunt mille, an forte mille ducentos. Potest inquit inter nos convenire ut mihi referas mille centum, quod est medium illius excessus supra capitale. Huius autem contractus æquitate profecto videre, mihi non video, imo citra dubium id minime licere crediderim. Primum enim asserta nostra conclusio verum non habet, nisi eius moderamine temperata, nempe quod sit æquale dubium monetae plus quam modo valituram aut minus, iuxta monitum capituli, illo civitate de usuris. Vt si nunc centum ducati valent mille argentea, æquale sit dubium, valorem æstimandum in nundinis mille centum aut nongentis, tunc enim æqualis est alea. Si autem certum est quod sint, vel quanti modo valet, vel plus pendendi, non autem minoris, ut casus habet Caietani, nequaquam profecto licet. Nam illud cambium diximus hic rationem depositionis, aut quam vocant vadiationis, aut ludi, in quibus debet eventus æqualiter in utranque pendere partem. Item casus hic secundus manifestum involuit mutuum cum lucro. Nam si cambium sit non potest nisi res pro æquali cambi, sicut si modo tibi frumentum mutuares. Quare non est simile de alijs mercibus iuxta tenorem cap. Naviganti, quod qui servaturus est merces, potest illos plus vendere, si tempore quo a pos-

seffore erant vendenda, plus erant valitura, quam pecunia nequaquam vendi potest, sed cambiari. Quocirca si taxatur lucrum, mutuum est, quod usurae formam induit. Veluti si modo tibi frumentum mutuares, et quia creditur plus valituri, eo te vinculo obligares, ut pro decem modis vndecim mihi restitueres. Et hæc hoc colligamus documentum, quod neque in tenorem nostras secunda conclusionis, licet genere suo vera sit, autum est huiusmodi cambium ad incertam solutionem facere. Nam semper illic abditus anguis, eo quod per quam rarissime imo possunt us dice re, nunquam, dum hæc cambia fiunt, tunc tunc minus pretium, sed semper certum est auctum in. Neque tamen nisi ad personandas usuras. Addit n. quæritur diget mercatorum aut camplorem, a quo pecuniam mutuatur ille autem non tenent nisi rependatur pretio, currenti postea in nundinis, quia certus est lucrum. Argumentum igitur in capite quæritur obiecti conclusio conceditur, nempe secum id quod ut plurimum contingit, non esse cambium licitum, quia iustitia periculo exponitur, argumentum autem in contrarium id tantum probat, quod si contingere possit æquale dubium futuri pretij in minus, quam valet, dum sit cambium, ut in maius licitum esse.

ARTICVLVS V.

Utrum cambium huiusmodi, quod incertum est, et præmissis primis nundinis, in alias subsiquens sit, sit licitum.

IN hoc tandem postremo articulo considerandum est negotium restat totius camplorem practica, ut quod lucidius referet et luculentiusque examinetur, arguitur, quod liceat sic eiusmodi cambium celebrare, ut propterea quod in tertias aut quartas nundinas hant. pretium augeri possit. Etiam si hoc conditio cambium variaret, id præsertim, quod ratione dilate solutionis aliquid precipitur, hoc autem minime accidit, ergo est licitum. Probatur posterior præmissis, quod id pretij, ut camplores sibi ostendunt, non recipitur ratione temporis, sed ob id, quod cambium que in longius sunt tempus minus sunt cambienti fructuosa. Nam si quam tibi Metina numeravi pecuniam, non mihi in Flandria in tempore numeras, cohibeor id cum lucro huc opportune remittam.